

ΔΕΚΑ ΑΡΧΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΝΟΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΕΠΙΔΙΑΙΤΗΣΙΑΣ ΤΩΝ ΧΡΕΩΝ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ



Η ιδέα για την δημιουργία ενός ανεξάρτητου δικαστηρίου ή οργανισμού προς επίλυση των ζητημάτων που αφορούν χρέη κρατών δεν είναι καινούρια. Από το 1990 ο Kunibert Raffer του Πανεπιστημίου της Βιέννης είχε προτείνει να ενεργοποιηθεί σε διεθνές επίπεδο το Κεφάλαιο 9 του κώδικα Χρεωκοπίας που ισχύει στις ΗΠΑ. Οι Λατινοαμερικάνοι οικονομολόγοι Alberto Acosta και Oscar Ugarteche είχαν προτείνει την δημιουργία ενός δικαστηρίου Επιδιαιτησίας των Χρεών των Κρατών υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών.

Οι Christoph Paulus και Steven Kargman πρότειναν την δημιουργία ενός ειδικού Δικαστηρίου το οποίο **θα έχει την ισχύ, όχι μόνο να επιδικάζει υποθέσεις μη διαχειρίσιμων χρεών αλλά και τη νομιμότητα ή μη των διεκδικήσεων των εκάστοτε πιστωτών.**

Προς όφελος των μεγάλων πιστωτών του πλανήτη, καμιά από αυτές τις περιπτώσεις δεν εξετάστηκε ποτέ σοβαρά.

Έτσι το 2010, εν μέσω της ελληνικής αλλά και μιας πρωτοφανούς για τους περισσότερους παγκόσμιες οικονομικής χρήσης που μοιάζει να έχει κοινό παρανομαστή τα υπερχρεωμένα κράτη – παίκτες της παγκόσμιας αγοράς, η πρόταση του Δικτύου EURODAD (Ευρωπαϊκό Δίκτυο για το Χρέος και την Ανάπτυξη) the European Network on Debt and Development), το οποίο αποτελείται από 59 μη κυβερνητικούς οργανισμούς, ίσως μοιάζει πιο επίκαιρη από ποτέ.

Η Πρόταση περιέχει 10 αρχές, οι οποίες κατά την Eurodad θα πρέπει να εφαρμοστούν προκειμένου να δημιουργηθεί ένας ανεξάρτητος φορέας διαχείρισης των χρεών των κρατών, ο οποίος θα είναι **ανεξάρτητος** από τα εμπλεκόμενα μέρη (πιστωτές-δανειστές) και **θα λαμβάνει υπόψη του τις ανάγκες της κοινωνίας των πολιτών**, διασφαλίζοντας την ισονομία, την αμεροληψία και την εξυπηρέτηση των βασικών αναγκών των πολιτών.

Πρόταση – 10 αρχές

Δικαστήριο Επιδιαιτησίας των Χρεών των Κρατών

- 1) **Δημιουργία ενός φορέα ανεξάρτητου από τους πιστωτές:** το κυρίαρχο σώμα που θα είναι υπεύθυνο των διαδικασιών θα πρέπει να είναι ανεξάρτητο από οποιοδήποτε πιστωτικό/δανειστικό ίδρυμα ή οργανισμό. Η ανεξαρτησία αυτή είναι πρωταρχικής σημασίας για την εξασφάλιση ενός συγκεκριμένου πεδίου δράσης και διεθνούς υποστήριξης του. Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και η Παγκόσμια Τράπεζα δεν μπορούν να αναλάβουν έναν τέτοιο ρόλο καθώς δεν μπορούν να ιδωθούν ως αντικειμενικοί λήπτες αποφάσεων. Ο φορέας αυτός θα είναι μόνιμος, υπό την αιγίδα για παράδειγμα των Ηνωμένων Εθνών, ή θα μπορεί να λειτουργεί σε ad-hoc βάση συνεδριάζοντας προκειμένου να εξετάσει συγκεκριμένες περιπτώσεις κατ' απαίτηση. Θα πρέπει επίσης να έχει την δυνατότητα να μεσολαβεί ως προπομπός δεσμευτικών επιδιαιτητικών διαδικασιών.
- 2) **Ανεξαρτησία της επιδιαιτησίας:** οι λήπτες αποφάσεων θα πρέπει να είναι ουδέτεροι από τα εκάστοτε μέρη που συμμετέχουν στην διαδικασία. L J
- 3) **Εξουσιοδότηση του φορέα για την εξακρίβωση της εγκυρότητας των διεκδικήσεων** και αιτημάτων των μερών, οι οποίες θα στηρίζονται σε κατηγορίες για παρατυπίες: οι ανεξάρτητοι διαμεσολαβητές/διαιτητές θα αποφασίζουν για τη νομιμότητα ή μη μεμονωμένων πιστωτών βασιζόμενοι σε δικαστικό προηγούμενο και σε βάσιμες ενδείξεις και κριτήρια που αφορούν παράνομα/παράτυπα χρέη. Για παράδειγμα έχει η συνολική ex ante διαδικασία δανεισμού ακολουθήσει πιστά τις αρχές της EURODAD's Charter on Responsible Financing; Η Eurodad θεωρεί ότι μια κυρίαρχη ανεξάρτητη διαδικασία θα πρέπει να μπορεί να αντιμετωπίσει επαρκώς ζητήματα που αφορούν την νομιμότητα ή μη του χρέους. Σε διαφορετική περίπτωση δεν μπορεί ο μηχανισμός αυτός να θεωρηθεί δίκαιος και επαρκής και θα εξακολουθούν να υφίστανται σημαντικές διαφωνίες και ελλείψεις.
- 4) **Εξουσιοδότηση του φορέα προκειμένου να ασχοληθεί με τα προβλήματα εξόφλησης του χρέους από τις χρεωμένες χώρες:** ανεξάρτητοι επιδιαιτητές/μεσολαβητές θα αποφασίζουν αν συγκεκριμένες πιστώσεις είναι έγκυρες. Οι απαιτήσεις των νόμιμων πιστωτών θα εξετάζονται εκτενώς, ενώ όλοι οι πιστωτές θα αντιμετωπίζονται ισοτίμα και δίκαια. Έτσι θα αποφευχθεί το πρόβλημα της άνισης κατανομής και κατανάλωσης, το οποίο παρατηρείται από πρωτοβουλίες όπως η αντίστοιχη της HIPC καθώς και η αρπαγή κεφαλαίων (*οι γενικευμένες ανισότητες δηλαδή) καθώς -ως ζήτημα αρχής- η διαδικασία θα λειτουργεί στη βάση της δίκαιης αντιμετώπισης των αιτημάτων των πιστωτών.
- 5) **Η διαδικασία θα μπορεί να ξεκινήσει με πρωτοβουλία είτε του δανειζόμενου είτε του δανειστή.** Ο οργανισμός θα ανταποκρίνεται αυτόματα: θα γίνεται παύση της πληρωμής των τόκων του χρέους ή μη νόμιμων δανείων κατά τη διάρκεια εξέτασης της υπόθεσης.
- 6) **Λεπτομερής εκτίμηση της κατάστασης** στην οποία βρίσκεται το χρεωμένο κράτος και οι διαδικασίες αποπληρωμής του χρέους από ένα ανεξάρτητο σώμα ή υπηρεσία, όπως για παράδειγμα κάποια υπηρεσία των Ηνωμένων Εθνών. Κάτι τέτοιο συνεπάγεται ότι το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και η Παγκόσμια Τράπεζα ως πιστωτές δεν θα είναι οι μοναδικοί εκτιμητές της οικονομικής κατάστασης της χώρας αν και οι εκτιμήσεις τους θα λαμβάνονται υπόψη. **Η ανάλυση και η εκτίμηση της κατάστασης θα βοηθά τους μεσολαβητές/επιδιαιτητές για το πόσο οι νόμιμοι πιστωτές θα μπορούν να επιβάλουν περικοπές στα χρωστούμενα ποσά των κρατών προς τις τράπεζες (haircuts).**
- 7) **Προστασία των βασικών υποχρεώσεων της πολιτείας για την ικανοποίηση των πρωταρχικών αναγκών και παροχής υπηρεσιών προς τους πολίτες:** η πολιτεία πρέπει να εξασφαλίσει τους αναγκαίους πόρους για κάλυψη των βασικών καθηκόντων του προς τους πολίτες του. Τόσο οι εσωτερικές όσο και οι μεμονωμένες διαδικασίες πτώχευσης ή αδυναμίας αποπληρωμής των χρεών, όπως και το Κεφάλαιο 9 του κώδικα πτώχευσης στις ΗΠΑ το οποίο αναφέρεται στις περιπτώσεις πτώχευσης των δήμων και κοινοτήτων, αναφέρουν τρόπους προστασίας βασικών δικαιωμάτων και παροχής υπηρεσιών κατά την διάρκεια τέτοιων κρίσιμων περιστάσεων.
- 8) **Διαφάνεια:** οι διαπραγματεύσεις για το χρέος πρέπει να γίνονται δημόσια (*να γίνονται οι λεπτομέρειές τους γνωστές δημοσίως) όπως και τα αποτελέσματα και οι όποιες συμφωνίες τους πρέπει να δημοσιεύονται.
- 9) **Συμμετοχή:** η διαδικασία πρέπει να είναι συμμετοχική και κάθε ενδιαφερόμενος θα πρέπει να έχει το δικαίωμα να συμμετάσχει σε αυτήν. Το δικαίωμα αυτό αφορά πιστωτές, δανειζόμενους, μεμονωμένους πολίτες και οργανισμούς αντιπροσώπευσης πολιτών του έθνους για το οποίο οι αποφάσεις των διαμεσολαβητών θα παίζουν ρόλο. Οι συμμετέχοντες θα πρέπει να συμφωνούν, να αποδεικνύουν με επιχειρήματα και αποδείξεις τις θέσεις τους και όχι να στρεβοδοκούν ή να υπεκφεύγουν όπως είναι η συνήθης κατάσταση. Οι διαδικασίες αυτές θα πρέπει να διεξάγονται στην πρωτεύουσα πόλη του κράτους που αφορούν.
- 10) **Δυνατότητα επιβολής και εκτέλεσης των αποφάσεων:** όλα τα μέρη θα πρέπει να σέβονται την απόφαση των ανεξάρτητων διαμεσολαβητών/επιδιαιτητών. Η υπογραφή μιας διεθνούς συμφωνίας η οποία θα εγκαθίδρυε έναν μηχανισμό επίλυσης ζητημάτων χρεών κρατών θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμη, αν και δεν αποτελεί απαραίτητο προαπαιτούμενο για την ύπαρξη προόδου. Οι παρούσες διαδικασίες διαχείρισης χρεών κρατών όπως αυτές διεξάγονται από διάφορους οργανισμούς ή φορείς (όπως το Paris Club ή η Πρωτοβουλία HIPC) δεν διεξάγονται επί της βάσης του διεθνούς δικαίου. Αντιθέτως μάλιστα, διεξάγονται με βάση την πολιτική βούληση των πιστωτών και την έλλειψη εναλλακτικών λύσεων. Κάτι τέτοιο καθιστά ακόμα πιο επιβεβλημένη την ανεξαρτησία, από οποιονδήποτε πιστωτικό οργανισμό ή φορέα, μιας διαδικασίας επίλυσης των προβλημάτων χρεών των κρατών.

(Πηγή: [European Network on Debt & Development](#))

Διαβάστε επίσης: [Όρα για ένα Διεθνές Δικαστήριο Χρέους](#)

Σχόλιο-Μετάφραση: Άρης Καπαράκης,
Συνεργάτης της ΜΚΟ Σόλων
aris@solon.org.gr
10 Ιουνίου 2010